

Kineziterapija u radu sa decom predškolskog uzrasta

SREDSTVA KINEZITERAPIJE

TEMATSKE CELINE:

- ▶ **AKTIVNE VEŽBE:** aktivno-potpomognute vežbe, aktivne (nepotpomognute) vežbe, aktivne vežbe protiv otpora.
- ▶ **STATIČKE VEŽBE**
- ▶ **DINAMIČKE VEŽBE**
- ▶ **POMOĆNA SREDSTVA KINEZITERAPIJE:** Voda, sunce, vazduh, veštački faktori.

CILJEVI KINEZITERAPIJE

- ▶ Uspostavljanje, održavanje i povećanje obima pokreta
- ▶ Održavanje i povećanje mišićne snage
- ▶ Povećavanje izdržljivosti
- ▶ Razvijanje i poboljšanje koordinacije pokreta
- ▶ Povećanje brzine pokreta
- ▶ Korekcija položaja delova tela
- ▶ Prevenirica i korekcija deformiteta
- ▶ Poboljšanje funkcije drugih organskih sistema
- ▶ Povećanje ukupne kondicije organizma

EVALUACIJA FUNKCIJA LOKOMOTORNOG APARATA

- ▶ Evaluacija funkcija lokomotornog sistema
- ▶ Merenje pokretljivosti zglobova
- ▶ Testovi pokretljivosti
- ▶ Merenje mišićne mase manuelnom metodom
- ▶ Metode u korektivnoj gimnastici
- ▶ Biološko-zdravstvena vrednost
- ▶ Psihološka i sociološka vrednost
- ▶ Uticaj kolektivnih sportskih igara
- ▶ Uticaj individualnih sportskih igara

DEFORMITETI KIČMENOG STUBA

- ▶ Kineziološka analiza pokreta glave i vrata (torticollis - krivi vrat; mialgični sindrom vrata).
- ▶ Kineziološka analiza osnovnih pokreta trupa (kifoza)
- ▶ Kineziološka analiza osnovnih pokreta trupa (lordoza, skolioza).
- ▶ Degenarativna oboljenja kičmenog stuba (artroza, lumbalni sindrom)

DEFORMITETI KOLENOG ZGLOBA

- ▶ Zglob kolena
- ▶ Stabilnost kolena
- ▶ Funkcije kolena
- ▶ Angularni deformiteti kolenog zgloba
- ▶ Povrede kolena
- ▶ Prevenzija povrede zgloba
- ▶ Lečenje povrede zgloba.

KARLIČNI POJAS, DONJI EKSTREMITETI I STOPALO

- ▶ Deformiteti karličnog pojasa
- ▶ Kineziterapija urođenog iščašenja kuka
- ▶ Deformiteti donjih ekstremiteta
- ▶ Deformiteti stopala.

KINEZITERAPIJA kod respiratornih i kardiovaskularnih bolesti i graviditeta

- ▶ Primena vežbi respiratorne gimnastike kod nekih oboljenja disajnog sistema
- ▶ Fizičke aktivnosti i gimnastika kod nekih kardio-vaskularnih oboljenja
- ▶ Vežbanje i graviditet.

Kada je i gde nastala

- ▶ Kao metoda lečenja telesnim vežbama, kineziterapija je nastala još 2700. godine p.n. U drevnoj kineskoj knjizi Kong-Fu, mogu se naći zapisi u kojima se spominje terapijska gimnastika i kako ona utiče na zdravlje čoveka.
- ▶ Na ovu terapiju se, međutim, posebno obratila pažnja tek za vreme Drugog svetskog rata, i ona je tada imala za cilj da pomogne mnogobrojnim bolesnim i ranjenim vojnicima da se što pre oporave i potpuno funkcionalni vrate u borbu.
- ▶ Prva američka asocijacija za korektivnu terapiju osnovana je 1953. godine. To se desilo nakon što su lekari utvrdili da je neophodno da se normira obuka i da se organizuju sertifikovani ispiti za fizioterapeute, kao preduslov kompetetnosti da se neko bavi kineziterapiji. Tokom tih godina, za fizioterapeute je uveden i akademski program, koji je nastavio da se kroz istoriju razvija.

- ▶ Za ovu vrstu terapije prvobitno je naziv bio korektivna terapija, da bi 1987. godine, zvanično promenjen u kineziterapija. Nacionalane organizacije koje se bave korektivnom terapijom, svuda su u svetu postale poznate kao Udruženja za kineziterapiju.
- ▶ Kod kineziterapije ne postoji rizik od nastanka komplikacija, kao što nije potrebna ni posebna priprema za ovu vrstu fizikalne terapije. Nakon ove terapije, pacijenti se mogu vratiti svojim svakodnevnim aktivnostima.

Šta je kineziterapija

- ▶ Kineziterapija podrazumeva primenu pokreta koji su sistematizovani. Pokreti mogu obuhvatiti celo telo ili samo pojedine delove i sporvode se u vidu vežbi. Ovaj vid terapija je značajan i po tome što se uz pomoć pokreta angažuju i ostali organski sistemi kao što su kardiovaskularni, respiratorni, endokrilni i ostali.
- ▶ Danas kineziterapija spada u obavezni deo rehabilitacije, osim kod povreda i bolesti lokomotornog aparata, ona se primenjuje i kod bolesti srca i krvnih sudova, neuroloških poremećaja, bolesti disajnih organa i kod ostalih bolesti.

- ▶ Ovu terapiju smatraju onom terapijom koja može da „udahne život“, te se preporučuje da se ona i preventivno primenjuje.
- ▶ Primenom kineziterapiea jača se imunitet, odlična je prevencija osteoporozi, a povoljno utiče i na psihičko zdrvalje i dobro raspoloženje.

Šta su ciljevi ili šta se postiže

- ▶ Cilj kineziterapije je da se maksimalno iskoriste svi potencijali deteta koji je na terapiji, kako bi se što pre oporavile funkcije lokomotornog aparata koje su oštećene.
- ▶ Ova terapija se zasniva na primeni vežbi koje su zasnovane na naučnim principima.
- ▶ Vežbe povećavaju izdržljivost i mobilnost osoba koje imaju funkcionalna ograničenja. Takođe pomažu i sportistima, jer produžuju fizičku kondiciju.

Osnovni ciljevi kineziterapije su:

- ▶ Poboljšanje opšte i segmentne lokomotorne funkcije. Preduslov da se postigne ovaj cilj je dobra evaluacija lokomotornog sistema.
- ▶ Prevencija oštećenja funkcije lokomotornog sistema
- ▶ Lečenje ili poboljšanje funkcije respiratornog, kardiovaskularnog i drugih sistema koji su narušeni.

- ▶ Pred kineziterapiju se ovakvi ciljevi postavljaju kod raznih bolesti kod kojih je došlo do narušavanja kondicije organizma.
- ▶ Pre nego što se prepíše ova terapija, potrebno je dobro dijagnostifikovati i proceniti funkcionalnost kapaciteta kardiorespiratornog sistema pacijenata.

Kizetiterapija ostvaruje ove ciljeve pomoću:

- ▶ očuvanja i vraćanja normalne pokretljivosti zglobova
- ▶ motorne edukacije(učenje pokreta)
- ▶ očuvanja i vraćanja normalne snage mišića
- ▶ motorne redukcije (ponovo učenje pokreta)
- ▶ očuvanja i vraćanja koordinacije
- ▶ delovanja na centralni i periferni nervni, respiratorni, koštano-zglobni i kardiovaskularni sistem

Cilj je da se postigne maksimalna funkcionalnost i da se ostvari i održi dobro psihičko stanje.

Terapijom kineziterapije postiže se:

- ▶ povećanje pokretljivosti u zglobovima
- ▶ povećanje snage mišića i elastičnosti
- ▶ poboljšanje cirkulacije i ubrzanje lokalnog metabolizma i procesa oporavka organizma u celini
- ▶ stvaranje motoričkih aktivnosti i pravilne šeme pokreta
- ▶ poboljšanje funkcije kardiovaskularnog sistema, disajnih organa, nervnog sistema i organa za varenje

Kome se preporučuje

- ▶ Kineziterapija se preporučuje osobama koje su u sred oporavka od operacija, sportskih povreda, iščašenja i uganuća.
- ▶ Preporučuje se, takođe, i osobama koje imaju problema sa pravilnim držanjem i kičmom. Ove vežbe mogu da rade i deca i bebe, gde se podstiče pravilan razvoj i gde se ispravljaju deformiteti.

Preventivna kineziterapija

- ▶ Korektivne vežbe se rade za ravna stopala, “X” i “O” noge, za uspostavljanje pravilnog držanja tela kod dece i dorašlih, kod kifoze kičmenog stuba. Tu spadaju i vežbe disanja i relaksacije.
- ▶ Prevencija se preporučuje ljudima čiji posao zahteva dugo sedenje (za komjuterom, u kancelariji ili ispred televizora). Redovna fizička aktivnost dobrinosi bolje održavanje gipkosti tela, zdravlju mišića i kostiju, prevenciju osteoporoze, a važna je i kod osoba koje imaju hronične probleme u vratnoj i limbalnoj regiji. Redovnim vežbama se poboljšava i psihofizičko i duhovno stanje čoveka.
- ▶ Pedijatrija (rad sa bebama)
- ▶ Ovde se izvode vežbe za pravilan psihosomatski razvoj, kao i vežbe za ispravljanje torikolisa.
- ▶ Vežbe za sportiste (profesionalci i rekreativci)
- ▶ Uvežbava se koordinacija, ravnoteža i balans, povećava se izdržljivost, brzina i kondicija, povećava se snaga i elastičnost mišića. Ove vežbe se izvode uz korišćenje sprava i opreme.

Kako se izvodi

Da bi se izveo jedan pokret, u postupku učestvuje nekoliko anatomskih struktura:

- ▶ Zglobovi
- ▶ Mišići
- ▶ Centralni nervni sistem
- ▶ Periferni nervni sistem
- ▶ Koštani sistem

- ▶ Aerobne vežbe, odnosno vežbe za poboljšanje kardiorespiratorne izdržljivosti, su veoma važne. One obuhvataju trčanje, plivanje ili vožnju bicikla. Ove su vežbe veoma važne za zdravlje i često se izvode preventivno.
- ▶ Stručnjaci preporučuju da se zarad očuvanja zdravlja, ove vežbe izvode 5 dana u nedelji po najmanje pola sata.
- ▶ Vežbe za jačanje mišića i poboljšanja elastičnosti treba raditi dva puta nedeljno.
- ▶ Svaku vežbu treba ponavljati najmanje 10 puta. Da bi vežbe dale efekat, vežbe se moraju raditi redovno.

Vrste vežbi

Prvi osnovni metod kineziterapije su vežbe povećanja obima pokreta i vežbe istezanja. Istezanje je proces koji mora da bude ritmičan, redovan i u kontinuitetu.

Ova vrsta vežbi relaksira mišiće, sprečava stvaranje priraslica, povećava vaskularizaciju i smanjuje bol.

Drugi osnovni vid kineziterapije su vežbe snage. One se dele na:

- ▶ izodinamične
- ▶ izometrične
- ▶ i izokinetične vežbe.

Izodinamične (izotonične) vežbe

- ▶ Uz ove vežbe dešava se pomeranje zglobova uz kontrakciju mišića. Izodinamične vežbe mogu da budu koncentrične ukoliko se mišić skraćuje kontrakcijom.
- ▶ Mogu da budu i ekscentrične, ukoliko se mišić izdužuje kontrakcijom.
- ▶ To su uglavnom vežbe dizanja tegova, džakova sa peskom ili vežbe koje se izvode pomoću mehaničkih traka.

Izometrične (tonične) vežbe

- ▶ Pomoću ovih vežbi dolazi do kontrakcije mišića, a da se ne pokreću zglobne površine. Služe za održavanje snage mišića, ali ne doprinose povećanju izdržljivosti. Poluge zgloba se ne pomeraju dok se mišić voljno kontrahuje. Sama kontrakcija traje oko 5 sekundi, a pauza oko 10 sekundi.
- ▶ Ovaj vid vežbi se prvenstveno koristi kod mišića koji su imobilisani, ne bi li se povećala vaskularizacija. Izvode se još i kod stanja koja su bolna, a koja nastaju nakon povreda.

Izokinetične vežbe

- ▶ Uz ove vežbe dolazi do kontarkcije mišića protiv otpora, kada se vrši maksimalan pokret. Ove vežbe su veoma dinamične. Izvode se istom brzinom i vrši se maksimalan otpor protiv otpora.
- ▶ Mogu da se izvode samo na specijalnim aparatima, koji su konstruisani da pruže otpor, i na njima se testirati mišićna snaga i izdržljivost.
- ▶ Kontrakcija mišića protiv velikog otpora dovodi do povećanja snage i to ako se ponovi samo nekoliko puta. Do povećanja izdržljivosti mišića dovode kontrakcije mišića protiv manjeg otpora i one se izvode uz mnogo ponavljanja.

Oblici kineziterapije su mnogostruki. U praksi se najčešće izvode:

- ▶ Edukacija o zaštitnim položajima i pokretima tela
- ▶ Korektivna gimnastika, pod kojom spada skup vežbi koje su dozirane po intenzitetu, vrsti i trajanju. Ove vežbe mogu da se preventivno primenjuju kod dece kod kojih postoji predispozicija za nastanak posturalnih deformiteta, ili se koriste u terapeutske svrhe, ako problemi već postoje.
- ▶ Vežbe za pravilno disanje
- ▶ Edukacija o zaštitnim pokretima i položajima tela

- ▶ Kineziterapija za lumbalni sindrom
- ▶ Kineziterapija kod perifernih artoza (koksartroza, artroza sitnih zglobova šake, gonartroza)
- ▶ Saniranje kontraktura kod preloma kostiju, sportskih ili drugih povreda.
- ▶ Kineziterapija za cervikalni sindrom
- ▶ Vežbe opuštanja i relaksacije
- ▶ Vežbe za kifoza i skoliozu

- ▶ Suština vežbi iz domena kineziterapije je da ojača mišićno-zglobnu strukturu koja je zbog prirode bolesti oslabljena i da obezbedi dobru pokretljivost, kako bi se mišići dovoljno hranili kiseonikom.
- ▶ Ovako se ublažava bol i smanjuje deformitet.
- ▶ Za sve ove vežbe potrebno je strpljenje i pacijenata i fizioterapeuta.
- ▶ Rezultati kineziterapije se najbolje osećaju kod osoba koje su potpuno neaktivne, ili zbog prirode bolesti ne mogu mnogo da se kreću.

Aktivne vežbe

- ▶ Vežbe iz ove grupe čine najvažniji deo kineziterapije.
- ▶ One predstavljaju rezultate voljne mišićne aktivnosti, obezbeđuju motornu edukaciju i reedukaciju pacijenta.
- ▶ Kontrakcija mišića se kod ovih vežbi izvršava samostalno, odnosno, pacijent je u stanju da sam kontrakuje i pokreće svoje mišiće.

Aktivne vežbe se dele na:

- ▶ **aktivne potpomognute**
- ▶ **aktivne nepotpomognute**
- ▶ **aktivne vežbe sa opterećenjem**

Aktivno-potpomognute vežbe

- ▶ Izvode se u stanjima kada je oslabljena mišićna masa te nije dovoljna da se savlada opterećenje koje predstavlja zemljina teža.
- ▶ Pomaganje pri izvođenju vežbi može se izvesti:
  - ▶ korišćenjem suspenzije,
  - ▶ pridržavanjem od strane terapeuta koji pomaže pacijentu,
  - ▶ izvođenjem vežbi u vodi,
  - ▶ potpomaganjem od strane druge, neoštećenje ruke.

Aktivne nepotpomognute vežbe

- ▶ Ove vežbe su glavni element kineziterapije.
- ▶ Primjenjuje se kada je mišić kod pacijenta u stanju da izvede pokret u punom obimu uz savlađivanje zemljine teže.

Aktivne vežbe sa opterećenjem

- ▶ Pre svega se ove vežbe koriste u cilju naknadne hipertrofije mišića i povećanja snage mišića.
- ▶ Trebalo bi primeniti pravilno maksimalno opterećenje, kako bi se postiglo povećanje mišićne snage.

Pasivne vežbe

- ▶ Pasivne vežbe se izvode kada pacijent nije u mogućnosti da pokreće svoje mišiće i tada, uz pomoć terapeuta, pokreće zglobove bez aktivacije mišića.
- ▶ Ove vežbe se najčešće primenjuju kada pacijent ne može da se kreće. To se obično dešava u slučajevima kada je pacijent preležao moždani udar, infarkt ili neki drugi oblik ozbiljnog oboljenja. Takođe, ove vežbe se preporučuju i pacijentima sa onkološkim problemima, kod kojih je mučnina osetno smanjena, kao i drugi prateći oblici hemoterapije. Ovi pacijenti su obično vezani za postelju, pa se na ovaj način mišići brže oporavljaju.

Ne raditi:

- ▶ Pasivne vežbe se ne preporučuju u slučajevima nakon preloma kostiju, koje su lečene gipsanom imobilizacijom.
- ▶ Tada može doći do cepanja adhezija, koje je praćeno spazmom mišića, bolom i dužim lečenjem.
- ▶ Pasivne vežbe ne treba raditi ni kada dođe do zapaljenskih reumatskih oboljenja.
- ▶ Ovo se pre svega odnosi na reumatski artritis, i u tim slučajevima treba primenjivati samo vežbe iz aktivne grupe.

Koristi o kineziterapije

- ▶ Od kineziterapije sa zdravim osobama, ne postoji rizik od nastanka komplikacija, kao što nije potrebna ni posebna priprema za ovu vrstu fizikalne terapije.
- ▶ Nakon ove terapije, osobe se mogu vratiti svojim svakodnevnim aktivnostima.
- ▶ Bez fizičke aktivnosti, funkcije čovekovog organizma slabe. Opuštaju se mišići, zglobovi slabe, a slabi su i organi tkiva, te su kao takvi podesni za brojne zdravstvene tegobe.
- ▶ Kako bi se sve to sprečilo, dovoljna je i lagana svakodnevna aktivnost u vidu šetnje ili fizičkih vežbi.